

МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТРИХІНЕЛЬОЗ В УКРАЇНІ

Небещук О. Д., асп.
Артеменко Ю. Г., д-р вет. наук
Артеменко Л. П., канд. вет. наук

Білоцерківський державний аграрний університет, м. Біла Церква

Литвиненко О. П., зав. паразитол. відділом

Центральна державна лабораторія ветеринарної медицини України, м. Київ

Наведено результати моніторингових досліджень трихінельозної інвазії серед синантропних та диких тварин в Україні, проведених у 2006 році. Протитрихінельозні антитіла виявлено у 0,003 % домашніх свиней, 2,7 % лисиць та 46,15 % вовків. Не виявлено уражених трихінельозом коней, собак, котів, а також диких кабанів.

Трихінельоз є досить серйозною проблемою не лише у нашій країні, а й у всьому світі. Нематоди з роду *Trichinella* мають широкий діапазон видів господарів, переважно, ссавців. Ризик ураження трихінельозом людей пов'язаний, в першу чергу, із вживанням недостатньо термічно обробленого м'яса (свиней, коней, кабанів, ведмедів та ін.), яке містить інвазійних личинок [1–3].

Система профілактики трихінельозу не забезпечує надійного попередження ураження людей через складність контролю подвірного забою свиней, вживання м'яса диких тварин тощо [4]. Повне звільнення території будь-якої країни від трихінельозу здається неможливим через відсутність впливу людини на перебіг інвазії в дикій природі, особливо серед гризунів [5, 6]. Однак, з метою вивчення епізоотичної ситуації, поширення інвазії серед тварин, своєчасного виявлення заражених тварин, в тому числі м'ясоїдних та коней ще до їх забою, та подальшого проведення заходів із ліквідації вогнищ інвазії, крім проведення інспекції м'яса забійних тварин, необхідно здійснювати програми нагляду за стадами. Такий нагляд проводиться шляхом моніторингу поголів'я тварин методом імуноферментного аналізу. Ці дослідження є обов'язковими при проведенні оздоровчих заходів на неблагополучних територіях [7].

Матеріали та методи. Для проведення моніторингу трихінельозної інвазії в Україні кафедрою паразитології та фармакології Білоцерківського державного аграрного університету, Центральною державною лабораторією ветеринарної медицини України, Державним департаментом ветеринарної медицини України була розроблена та затверджена головою департаменту «Програма моніторингових досліджень на трихінельоз в Україні на 2006 рік». Згідно цієї програми серологічному дослідженню на трихінельоз підлягали синантропні та дикі тварини.

Визначення кількості проб для здійснення моніторингових досліджень на трихінельоз тварин в Україні проводили згідно рекомендацій Міжнародного епізоотичного бюро (стаття 2.2.9, 5 видання 2004 року), Міжнародного ветеринарного кодексу (статті 2.2.9.1–2.2.9.3.). Обробку даних щодо формування репрезентативної вибірки проводили за допомогою комп'ютерної програми «ЕРІТМЕТН» (версія 3.1a), розробленою Всесвітньою організацією здоров'я (ВНО, Женева), Організацією по харчуванню та сільському господарству (FAO, Рим) та Міжнародним епізоотичним бюро (ОІЕ, Париж).

Для проведення моніторингових досліджень на трихінельоз використовували тест-системи імуноферментні «Trichineliso test АВ» (ТУ У 24.4-23524007-729:2005), призначені для виявлення у сироватках крові свиней, коней, м'ясоїдних та гризунів протитрихінельозних антитіл. Дослідження проводили в обласних державних лабораторіях ветеринарної медицини України.

Результати досліджень. На основі опрацьованих даних, згідно з кількістю поголів'я свиней в Україні станом на 2005 рік (6 млн. 461 тис. 100 гол.), репрезентативна вибірка популяції з метою проведення досліджень для виявлення трихінельозу з точністю 95 % при рівні превалентності менше 0,02 % дорівнювала 170 000 голів.

Керуючись вказівками вищезазначених установ по формуванню репрезентативної вибірки популяції тварин, у 2006 році проведено серологічні дослідження 166443 свиней та 716 коней. Результати досліджень відображені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Результати серологічних досліджень свиней на трихінельоз в Україні.

Область	Свині, гол		Коні, гол	
	всього досліджено	позитивних в ІФА	всього досліджено	позитивних в ІФА
АР Крим	371	0	1	0
Вінницька	16531	0	0	0
Волинська	83	0	0	0
Дніпропетровська	17224	0	0	0
Донецька	2057	0	0	0
Житомирська	3594	0	0	0
Закарпатська	19134	0	0	0
Запорізька	2775	0	0	0
Івано-Франківська	863	0	0	0
Київська	5500	0	147	0
Кіровоградська	1565	0	0	0
Львівська	320	0	0	0
Луганська	1092	0	0	0
Миколаївська	23415	5	22	0
Одеська	16824	0	0	0
Полтавська	2500	0	16	0
Рівненська	1114	0	0	0
Сумська	4032	0	172	0
Тернопільська	4941	0	0	0
Харківська	1622	0	277	0
Херсонська	13895	0	81	0
Хмельницька	18514	0	0	0
Черкаська	6207	0	0	0
Чернівецька	1760	0	0	0
Чернігівська	510	0	0	0
Всього	166443	5	716	0

Аналізуючи результати проведених досліджень, необхідно відмітити, що антитіла проти личинок трихінел були виявлені лише у сироватках крові 5 свиней з Миколаївської області, що становить 0,003 % від досліджених. Після забою від туш усіх серологічно позитивних тварин були виділені личинки трихінел методом перетравлення проб м'язів у штучному шлунковому соку. Генотип трихінел не був встановлений. При компресорній трихінелоскопії, личинки трихінел в зрізах мали капсули.

При дослідженні сироваток крові від 716 коней з різних регіонів України, в жодній тварини протитрихінельозних антитіл не виявлено.

Серологічному дослідженню на трихінельоз було піддано 55 собак з АР Крим та 75 котів з АР Крим, Вінницької, Кіровоградської, Одеської та Харківської областей. Сироватки крові цих тварин не містили протитрихінельозних антитіл, також їх не було виявлено у 484 досліджених за допомогою ІФА диких кабанів.

При дослідженні 1377 лисиць, серологічно позитивними виявилися 30 тварин (9 із 181 досліджених у АР Крим, 12 із 140 – у Закарпатті, 1 із 227 – у Полтавській області та 8 із 236 – у Харківській області), що становить 2,7 %.

Із 39 досліджених вовків позитивними були 18 (17 з 20 досліджених в Закарпатській та 1 з 2 досліджених в Миколаївській), що становить 46,15 %.

Висновки. Проаналізувавши результати моніторингових досліджень на трихінельоз в Україні, проведених у 2006 році, необхідно відмітити, що трихінельозна інвазія зустрічається серед синантропних тварин (виявлена у 0,003 % свиней). Інвазія поширена серед диких тварин, зокрема, у 2,7 % лисиць та 46,15 % вовків, які являються резервуаром інвазії, отже, є джерелом інвазії для домашніх тварин.

Список літератури

1. Артеменко Ю. Г. Трихинеллез и эхинококкоз животных в Украинской ССР. Эпизоотология и меры борьбы: Дис. ... д-ра вет. наук. – М., 1987. – 512 с.
2. Бессонов А. С. Диагностика трихинеллеза. – Вильнюс: Митис, 1975. – 378 с.
3. Dupouy-Camet J., Soule C., Ancelle T. Recent news on trichinellosis: another outbreak due to horsemeat consumption in France in 1993 // Parasite. – 1994. – Vol. 1. – P. 99-103.
4. Бессонов А. С. Сертификация свиноферм – мера профилактики трихинеллеза // Вет. консультант. – 2003. – № 9–10. – С. 4.
5. Trichinella spiralis in an agricultural ecosystem: transmission in the rat population / D. A. Leiby, C. H. Duffy, K. B. Murrell, G. A. Schad // J. Parasitol. – 1990. – Vol. 76. – P. 360-364.
6. Pozio E. New patterns of Trichinella infection // Vet. Parasitol. – 2001 – Vol. 98. – P. 133-148.
7. Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals, 2004. – 5th ed. – Part 2. – Section 2.2. – Chapter 2.2.9. (http://www.oie.int/eng/normes/mmanual/A_00048.htm).

МОНИТОРИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ НА ТРИХИНЕЛЛЕЗ В УКРАИНЕ

Небещук А. Д., асп., Артеменко Ю. Г., д-р вет. наук, Артеменко Л. П., канд. вет. наук
Белоцерковский государственный аграрный университет, г. Белая Церковь

Литвиненко О. П., зав. паразитол. отделом

Центральная государственная лаборатория ветеринарной медицины Украины,
г. Киев

Реферат

Представлены результаты мониторинговых исследований трихинеллезной инвазии среди синантропных и диких животных на Украине, проведенных в 2006 году. Антитела против трихинеллы выявлено у 0,003 % домашних свиней, 2,7 % лисиц и 46,15 % волков. Не обнаружено пораженных трихинеллезом лошадей, собак, кошек, а также диких кабанов.

MONITORING OF TRICHINELLA INFECTION IN UKRAINE

Nebeschuk A. D., Post Graduate Student, Artemenko Yu. G., Dr. Sci. (Vet. Med.),
Artemenko L. P., Cand. Sci. (Vet. Med.),

Bila Tserkva State Agrarian University, Bila Tserkva

Litvinenko O. P.

Central State Laboratory of Veterinary Medicine of Ukraine, Kyiv

Abstract

Data of monitoring of Trichinella invasion among synanthropic and wild animals in Ukraine which were conducted in 2006 is presented in the paper. Antibodies against Trichinella were determined at 0,003% of pigs, 2,7% of foxes and 46,15 % of wolves. Horses, dogs, cats, and wild boars infected by Trichinella were not determined.